Regulatorn

Februari 2026

Det elektroniska medlemsbladet för Stockholms Ånglokssällskap

Redaktörn har ordet

Vi har nu klivit in en bit i ett nytt verksamhetsår, ett år där det förhoppningsvis blåser förändringarnas vindar. Vi har ju väntat länge på att få SÅS trafiktillstånd förnyat och det verkar som om arbetsgruppen nu har tagit ett stort kliv framåt och att den biten ligger närmare än på väldigt länge. Det är en krånglig process för en liten ideell förening att nästintill behöva samma typ av tillstånd som de stora aktörerna ute på järnvägsnätet, det är mycket som ska anpassas och inget finns ju klart att bara plocka ner från nätet, byta namn på och sen skicka in. Varje tillståndsansökan är unik för varje sökande, då verksamheterna skiljer sig mycket åt och det är den här anpassningen som tar en massa tid, men gänget som sliter med den här byråkratiska röran gör ett bra och väl genomtänkt arbete. Sen finns ju alltid förhoppningen att det äntligen landar i brevlådan och att vi åter kan starta upp verksamheten och köra våra ångtågresor som vi alltid har gjort. När väl tillståndet kommer så är det inte bara att slänga in en tändsticka i fyrboxen, elda på och köra i väg. Under de här åren utan trafiktillstånd så har antalet aktiva medlemmar sjunkit till den lägsta nivån sedan SÅS bildades, vilket innebär att våra fordon endast får visst mindre underhåll och inga större renoveringar eller reparationer har kunnat utföras. Så när vi får köra ut från området så krävs det en väldig massa arbeta innan en resa kan gå att genomföra, men då har de aktiva plötsligt något att se fram mot och vi tror att antalet aktiva åter kommer att höjas, det är i alla fall vår förhoppning. Men det här kräver även att vi har en styrelse som leder arbetet även efter årsmötet och där har vi en punkt som måste redas ut nu när en hel del av styrelsen flaggat att vissa kommer att lämna av olika anledningar. Det är inget missnöje som ligger bakom, det är det naturliga åldrandet och generationsväxlingar som är orsaken, vissa har suttit på sin post i 52 år, så ett föryngrande är vad SÅS styrelse ska gå igenom, lite enkelt förklarat.

/Redaktörn

Det drar ihop sig till nytt årsmöte!

Som sig bör så håller vi årsmöte varje år och så blir det även 2026. På årsmötet väljs ju styrelse och det pratas om motioner och stadgeförändringar samt bokslut, men det kommer även att bli information om vart vi nu befinner oss i tillståndshanteringen. Naturligtvis bjuds det på fika under mötet och förhoppningsvis så blir det film eller bilder efter. Mötet hålls som vanlig i vår klubbvagn **F5 25831** som fortfarande står på spår 2 i Västberga. På kartan längre ner så hittar ni kartan hur ni hittar dit, nu när vi inte längre har möjlighet att passera över Wasa Express gård.

Årsmötet hålls

Onsdagen den 25 mars 18.30

Motioner och stadgeändringsförslag ska vara styrelsen till handa senast 14 dagar före årsmötet, via e-post går bra. Valberedningen leds i år av Johan Berg som nås på 0738930144. 2026 är ett jämnt år vilket innebär att det ska väljas en Vice Ordförande, Sekreterare och två Ledamöter. Samtidigt så har vår mångårige kassör, Lasse Zethraeus, flaggat för att han vill avsluta sitt uppdrag, det samma gäller vår Revisor Ulf Fjeld som suttit på sin post sedan SÅS startade. Även SÅS webbmaster flaggar för att eventuellt avsluta sitt uppdrag efter årsmötet. Som ni förstår så kommer årsmötet 2026 bli en knepig sak att reda ut för valberedningen och vi hoppas på att mötet avslutas med samtliga poster tillsatta. Är du intresserad av att bli en i styrelsen, vänligen kontakta valberedningens Johan Berg 0738930144 eller dyk upp på mötet. **Observera** att man måste ha erlagt årsavgift för att få rösta på årsmötet.

Har du betalat medlemsavgiften för 2026?

Då vi sedan lång tid står utan trafiktillstånd i väntan på ett nytt, så är vi beroende av våra medlemmar och medlemsavgiften. Trots att vi inte kör så har vi saker som markhyror, underhåll, hemsida, byråkrati och försäkringar att ta hänsyn till. Även om vi inte kör just nu så är medlemsavgiften viktig för framtiden eftersom vi **inte** har planerna på att sluta att bjuda på ångtågsresor efter 52 år. Så vi vill ha kvar alla våra medlemmar, för det kommer en dag då ni kan åka ångtåg igen.

Medlemsavgiften för 2026/27 är fortfarande endast **250:-/år** och vill man vara med som familjemedlem på samma adress så kostar det **25:-/år**.
Medlemsavgiften betalas som vanligt in till klubbens **Plusgirokonto 83 53 68-2**
Glöm **inte** att ange både namn och adress samt eventuellt även er e-postadress, så vi kan nå er med bland annat den digitala Regulatorn
Det går även bra att ge frivilliga bidrag till klubbens verksamhet, antingen via vårt Plusgirokonto **83 53 68-2** eller vårt Swishnummer **123 628 1034**

Ett stort tack för din medverkan att bevara en del av Sveriges järnvägshistoria!

SÅS 1974 – 2026 = 52 år så här långt 😉

T23 113 ett unikt diesellok hos SÅS?

SÅS har många intressanta fordon med sina egna bakgrunder och historier. Nu handlar ju SÅS verksamhet om ånglok, men vi har även några diesellok i samlingarna. Ett av dessa är T23 113 som har varit med om en hel del innan den hamnade hos SÅS. Den tillverkas av MaK, Maschinenbau Kiel AG, i Tyskland 1953, med tillverkningsnummer 700005. Men till skillnad mot dagens normalspåriga T23 113 så byggdes loket som det smalspåriga SJ Tp 3504, avsett för SJś smalspåriga nät med spårvidden 891mm. Totalt kom 25 likadana lok att tillverkas, 20 stycken hos MaK och 5 stycken på licens hos ASJ, AB Svenska Järnvägsverkstäderna. Loket hamnade på det småländska smalspårsnätet och var 1957 stationerat i Växjö där den rullade i godstrafiken fram till 1965 då en del av smalspårsnäten lades ner och loket blev samtligt övertaliga, ett efter ett. 20 av Tp-loken kom i stället för att säljas eller skrotas, att byggas om för normalspårsdrift, Tp 3504 hamnade hos SJ Huvudverkstad i Örebro 1965 och fick där sin ombyggnad till normalspår, från 891mm till 1435mm vilket krävde bl.a. nya rambalkar och en rejäl ombyggnad av drivningen. Lokens färg ändrades samtidigt från smalspårsbanornas gröna kulör till den klassiska SJ-bruna med gula ränder och grått underrede.

SJ T23 113 under sin smalspårstid som Tp 3504

Tp 3504 har lyckats välta en släpa med grusvagnar på linjen i Småland, till höger som T23 113 på Älvsjö Godsbangård, förevigad av Leif Spångberg 1967

Tp 3505 bytte samtidigt littera och nummer till T23 113 och förflyttades 1966 till Stockholm där den stationerades i Hagalund. Loket gick sedan på växlingen en kort tid men kom sedan att ersätta ångloket som drog den så kallade "Silverpilen" till Lövsta sopförbränningsanläggning från Stockholm, det via Lövsta järnväg, tidigare SLJ, Spånga - Lövsta Järnväg. Silverpilen fick sitt namn eftersom vagnarna soporna transporterades i var silvermålade. En runda började vanligtvis på Västberga sopstation, sen via Södra Stations sopstation och därefter sopstationen vi Stockholm Östra. Vissa vändor gick direkt från de olika sopstationerna ut till Lövsta och tillbaka.

SJ T23 113 överst till vänster med Silverpilen på Spång – Lövsta Järnväg, foto Ove Bojarp. Övriga bilder från växlingen i Stockholm på 60- och 70-talet

Den 10 september 1970 så läggs trafiken på bandelenen Spånga - Lövsta ner, mycket beroende på att större delen av sophanteringen flyttades till den nya sopförbränningsanläggningen i Högdalen och samtidigt så gick soporna direkt till anläggningarna från kunderna med lastbilar. 1970 - 72 går 113 på olika växlingsuppdrag i Stockholm, det innan nästa stora ombyggnad. En av orsakerna till ombyggnaden berodde på att förarna på de smalspårsombyggda loken klagade på arbetsmiljön i hytten och att sikten framåt och åt sidorna var begränsad. Det var svårt att se en växlare långt bak på en växlingsrörelse då vagnarna skymde sikten och förarna fick sträcka sig långt ut från lokets sida för att se växlarens tecken. Det här var en tid innan växlingen sköttes med hjälp av kommunikationsradio, då användes handsignaler, flagga eller lampa.

Överst till vänster en bild från smalspårstiden, här i multipelkoppling med en annan Tp i Småland, överst till höget som T23 113 på Älvsjö Godsbangård, nere till vänster sopstationen i Västberga med Silverpilen, nere till höger en bild från nutiden på Älvsjö Godsbangård.

Lösningen blev att bredda hytten på båda sidorna och flytta en del reglage, det med den modernare T21 som förebild. 113 återkom ombyggd och fortsatte på växlingen i Stockholm och växlade även på bangården i Västberga där loket finns idag. 1977 så avsätts 113 som beredskapslok och placeras till en början i beredskapsskjulet i Byvalla för att 1980 ställas i Säbylund. 1988 så tas ansvaret för beredskapsloken över av Banverket som senare beslutar att avveckla både ångloken och dieselloken som fanns som beredskapslok i den tidigare beredskapen. SÅS köper under den här tiden de före detta beredskapsångloken E10 1747, E2 1242 och B 1364 och hämtar hem dessa från olika beredskapsskjul. Senare så blev även dieselloken övertaliga och SÅS köper 2003 dieselloken T21 98, T23 113 och T22 121 samt V3 52, den står i Katrineholms lokstall och gör så än idag, fast driftsatt. T23 121 säljs senare vidare till Grängesbergsbanornas Järnvägsmuseum. T23 113 används sedan det kom till SÅS som växlingslok i Västberga på den bangård den gått på dels under sin tid då den drog "Silverpilen" och senare på 70-talet på växlingen där. Idag så brottas 113 med en kylvattenläcka som är svår att komma åt, men är i övrigt i fungerande skick. T23 113 finns numera även som modelljärnvägslok i skala H0.

Att hitta till SÅS i Västberga

Nu för tiden så nås SÅS område via Drivhjulsvägen genom att följa spåren upp till våra grindar, följ kartan så hittar ni rätt. Tisdagar 17.00 – 21.00 så finns vi på plats om du vill besöka oss. Kom ner på en fika och prata samt titta runt med oss eller häng med på lite aktivt arbete, du väljer själv men är alltid välkommen 😉

Stockholms Ånglokssällskap *Org 80 20 16-8129*

Postadress

SÅS c/o Edeslätt

Lilla Hundens Gata 429 *Pg 83 53 68-2*

136 46 Haninge *Tfn 079 340 5341*

Besöksadress Västberga *Drivhjulsvägen 1-3, följ spåren uppåt*

www.anglok.com *E-post carlerik1921@gmail.com*

Styrelsen 2025-26

Ordförande	*Håkan Edeslätt*	*h.edeslaett@outlook.com*	
Vice Ordförande	*David Rolleberg*	*david.rolleberg@gmail.com*	
Kassör	*Lasse Zethraeus*	*lasse.zethraeus@telia.com*	
Sekreterare	*Carl Erik Olsson*	*carlerik1921@gmail.com*	*Medlemsreistrator/arkiv*
Ledamot	*Klas Kindberg*	*57klaba@gmail.com*	*Fordonsansvarig*
Ledamot	*Lennart Nilsson*	*lokflennart@gmail.com*	*Säkerhetsansvarig*
Ledamot	*Ulf Larsson*	*larssonulf1959@gmail.com*	*Ansv Katrineholm*
Ledamot	*Lars Beijer*	*beijer.lars@gmail.com*	*Trafikansvarig*
Webbmaster	*Lasse Nelson*	*regulatorn@bahnhof.se*	*Redaktör*